

N Á R O D N Á R A D A S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

III. volebné obdobie

357

VLÁDNY NÁVRH

Zákon

z 2003

o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

§ 1

Tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k pozemku, ktorý tvorí

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrí¹⁾,
 - b) lesný pôdny fond²⁾,
- na ktorý nebolo uplatnené právo v lehote ustanovenej osobitným predpisom³⁾.

§ 2

(1) Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky, s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v § 3.

(2) Ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami, štátni občania Slovenskej republiky fyzické osoby v tomto poradí:

¹⁾ § 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov.

²⁾ Zákon č. 61/1977 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

³⁾ § 13 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov.

§ 37 až 39 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločnostiach v znení neskorších predpisov.

- a) dedič zo závetu, ktorý bol predložený v konaní o dedičstve, ktorý nadobudol celé dedičstvo,
- b) dedič zo závetu, ktorý nadobudol dedičstvo, ale len v miere zodpovedajúcej jeho dedičskému podielu; to neplatí, ak dedičovi podľa závetu pripadli len jednotlivé veci alebo práva; ak bol dedič závetom ustanovený len k určitej časti pozemku, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vydania, je oprávnený len k tejto časti pozemku,
- c) deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- d) rodičia osoby uvedenej v odseku 1,
- e) súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, a ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými jeho deti.

(3) V prípadoch uvedených v § 3 ods. 1 písm. j) sú oprávnenými osobami aj osoby tam uvedené; ustanovenia odseku 2 písm. c) až e) platia obdobne.

§ 3

(1) Oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku

- a) výroku o prepadnutí majetku, prepadnutí veci alebo zhabaní veci v trestnom konaní, prípadne v trestnom konaní správnom podľa skorších predpisov, ak bol výrok zrušený podľa osobitných predpisov⁴⁾,
- b) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme,
- c) postupu podľa § 453a Občianskeho zákonníka alebo podľa § 287a zákona č. 87/1950 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení zákona č. 67/1952 Zb.,
- d) odňatia bez náhrady postupom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Zb. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov,
- e) vyhlásenia zmluvy o postúpení pohľadávok pre prípad vyst'ahovania (tzv. renunciačné vyhlásenie),
- f) toho, že občan zdržiavajúci sa v cudzine nehnuteľnosť zanechal na území republiky alebo ktorého majetok prešiel na štát podľa zákona č. 183/1950 Zb. o majetku zanechanom na území Československej republiky osobami, ktoré optovali pre Zväz sovietskych socialistických republík a presídlili na jeho územie,
- g) zmluvy o darovaní nehnuteľnosti uzavretej darcom v tiesni,
- h) dražobného konania uskutočneného na úhradu pohľadávky štátu,
- i) súdneho rozhodnutia, ktorým sa vyhlásila za neplatnú zmluva o prevode majetku, ktorou občan pred odchodom do cudziny previedol vec na iného, ak dôvodom neplatnosti bolo opustenie republiky, prípadne uznanie takejto zmluvy účastníkmi za neplatnú; v takom prípade je oprávnenou osobou nadobúdateľ podľa uvedenej zmluvy a to aj ak táto zmluva nenadobudla účinnosť,
- j) kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok,
- k) odmietnutia dedičstva v dedičskom konaní urobeného v tiesni,
- l) vyvlastnenia za náhradu, ak nehnuteľnosť existuje a nikdy neslúžila účelu, na ktorý bola vyvlastnená,
- m) vyvlastnenia bez vyplatenia náhrady,

⁴⁾ Zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov.

- n) znárodnenia vykonaného v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo bez vyplatenia náhrady,
- o) prevzatia nehnuteľností bez právneho dôvodu,
- p) politickej perzekúcie⁵⁾ alebo postupu porušujúceho všeobecne uznávané ľudské práva a slobody⁶⁾,
- r) odovzdania do vlastníctva družstva podľa osobitných predpisov⁷⁾,
- s) prikázania do užívania právnickej osoby na základe zákona č. 55/1947 Zb. o pomoci roľníkom pri uskutočňovaní poľnohospodárskeho výrobného plánu alebo vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby,
- t) prevodu na štát spoločne užívaných singulárnych lesov a lesných družstiev, ak členmi družstva boli aj fyzické osoby; na prevzatie tohto majetku sa použijú osobitné predpisy⁸⁾.

(2) Obdobne sa postupuje aj v prípadoch keď fyzickej osobe vznikol nárok⁸⁾ na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov⁹⁾. Za osoby, ktorým vznikol nárok na vyňatie pozemkov z konfiškácie podľa osobitných predpisov treba považovať aj občanov Slovenskej republiky, ktorý majú trvalý pobyt na jej území a ktorým bolo odňaté vlastnícke právo¹⁰⁾ k pozemkom a neboli odsúdení podľa osobitných predpisov¹¹⁾. Pokiaľ tieto pozemky boli už pred rozhodujúcim obdobím pridelené v rámci predpisov o pozemkových reformách, rieši sa nárok týchto oprávnených osôb podľa § 7, ak došlo k odňatiu pridelu postupom uvedeným v odseku 1.

(3) Ak bolo v období od 1. apríla 1964 do 31. decembra 1989 odňaté vlastnícke právo k pozemku bez vyvlastňovacieho alebo iného rozhodnutia orgánu štátu alebo bez registrácie kúpnej zmluvy štátnym notárom, oprávnená osoba má právo na navrátenie vlastníckeho práva k pozemku, ak pozemok nebol odňatý, ale zostal v držbe oprávnenej osoby odo dňa zrušenia vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností do dňa uplatnenia práva podľa § 5 ods. 1 a ak k tomuto pozemku nebolo v evidencii nehnuteľností zapísané vlastnícke právo štátu, inej fyzickej alebo právnickej osoby.

(4) Pozemky, u ktorých prešlo vlastníctvo na štát alebo inú právnickú osobu podľa odsekov 1 a 2 a podľa osobitného predpisu¹²⁾, možno vydať každej oprávnenej osobe vo výmere najviac 150 ha poľnohospodárskej pôdy alebo 250 ha všetkej pôdy. Obdobne sa postupuje aj pokiaľ oprávnenej osobe vznikol ďalší nárok na navrátenia vlastníctva k pozemku po oprávnenej osobe, ktorá zomrela alebo bola vyhlásená za mŕtvu. Do uvedenej

⁵⁾ § 2 ods. 2 zákona č. 87/1991 Zb.

⁶⁾ § 2 ods. 3 prvá veta zákona č. 87/1991 Zb.

⁷⁾ Napríklad zákon č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách, zákon č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve v znení zákona č. 111/1984 Zb.

⁸⁾ § 37 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb.

⁹⁾ Napríklad nariadenie Zboru povereníkov č. 26/1948 Zb. SNR o vyňatí pôdohospodárskeho majetku Maďarov z konfiškácie.

¹⁰⁾ Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení neskorších predpisov.

Dekrét prezidenta republiky č. 108/1945 Zb. o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy.

¹¹⁾ Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Zb. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kaloborantov a o zriadení ľudového súdnictva v znení neskorších predpisov.

¹²⁾ Nariadenie Slovenskej národnej rady č. 52/1945 Zb. SNR, ktorým sa zrušujú nadobudnutia nehnuteľností, spadajúcich pod československú reformu, ktoré sa uskutočnili na území dočasne okupovanom maďarským štátom.

výmery sa započíta výmera pozemkov vydaných tým istým oprávneným osobám podľa osobitného predpisu.

(5) Oprávnená osoba je povinná po navrátení vlastníctva k pozemku zaplatiť štátu nedoplatok prídellovej ceny, za ktorú ju pôvodne získal; obdobne je povinná vrátiť kúpnu cenu alebo náhradu, ktorú jej štát alebo iná právnická osoba pri prevode pozemku vyplatila ako aj náhradu za zhodnotenie pozemku. Lehotu na zaplatenie určí obvodný pozemkový úrad¹³⁾.

(6) Obdobne sa postupuje aj v prípadoch, ak povinnou osobou je právnická osoba.

(7) Ak viazli na pozemku ku dňu prevzatia štátom pohľadávky bánk zabezpečené na pozemkoch a tieto boli vyporiadané podľa osobitných predpisov, uhradí oprávnená osoba sumu, ktorú štát takto vyporiadal.

§ 4

(1) Povinnými osobami sú štát alebo právnické osoby podľa § 3 ods. 1, ktoré ku dňu účinnosti tohto zákona pozemok držia, okrem právnickej osoby, ktorá nadobudla vlastníctvo k pozemkom po 31. decembri 1992.

(2) Osobou, ktorá pozemok podľa odseku 1 drží, sa rozumie

- a) právnická osoba, ktorá mala ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku vo vlastníctve Slovenskej republiky právo hospodárenia alebo v správe,
- b) pri ostatných pozemkoch ich vlastník.

(3) Povinná osoba je povinná s pozemkami až do navrátenia vlastníctva k pozemkom oprávnenej osobe nakladať so starostlivosťou riadneho hospodára¹⁴⁾ a nemôže previesť odo dňa účinnosti tohto zákona do vlastníctva iného; takýto úkon je neplatný. Právo na náhradu škody, ktorú povinná osoba spôsobí oprávnenej osobe porušením týchto povinností, zostáva nedotknuté.

(4) Oprávnená osoba, ktorej bolo navrátené vlastníctvo k pozemku, nemôže proti povinnej osobe uplatňovať iné nároky súvisiace s navrátením vlastníctva k pozemku, než sú uvedené v tomto zákone.

§ 5

(1) Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade v obvode ktorého vlastnila pozemok. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

(2) Rozhodnutie o navrátení vlastníctva k pozemku alebo náhrade podľa § 6 ods. 2 za pozemok, ktorý sa nevydáva, vydá obvodný pozemkový úrad.

¹³⁾ Zákon č. .../2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov.

¹⁴⁾ § 8 zákona Slovenskej národnej rady č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva a poľovníctva v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 183/1993 Z. z. Zákon Slovenskej národnej rady č. 307/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

(3) Na konanie podľa odseku 2 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

(4) Ak je to nevyhnutne potrebné, môže obvodný pozemkový úrad zriadiť alebo zrušiť k pozemku, ku ktorému navracia vlastníctvo vecné bremeno, prípadne uložiť iné opatrenia na ochranu životného prostredia alebo dôležitých záujmov iných vlastníkov.

(5) Proti rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu podľa odsekov 3 a 4 možno podať opravný prostriedok na súd.

§ 6

(1) Vlastníctvo k pozemkom alebo k jeho častiam nemožno navrátiť

- a) ak pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby,
- b) ak na pozemku sa nachádza cintorín,
- c) ak pozemok sa nachádza v pásme hygienickej ochrany vodných zdrojov prvého stupňa alebo tvorí koryto vodného toku alebo na pozemku sú prírodné liečivé zdroje a zdroje prirodzene sa vyskytujúcich stolových minerálnych vôd¹⁵⁾,
- d) ak pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo nej právnickej osoby zastavaný,
- e) ak na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada¹⁶⁾, botanická záhrada a arborétum zamerané na záchranu a zachovanie genofondu, šľachtiteľská plocha pre šľachtenie nových druhov a odrôd rastlín alebo les určený na lesný výskum¹⁷⁾,
- f) ak na pozemku sú telovýchovné a športové zariadenia,
- g) ak pozemok možno vo verejnom záujme vyvlastniť¹⁸⁾,
- h) v prípadoch uvedených v § 3 ods. 3.

(2) V prípade uvedenom v odseku 1 sa oprávnenej osobe prevedú bezodplatne do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a kvalite, v akej boli jej pôvodné pozemky, a to ak možno v tej istej obci, v ktorej sa nachádza prevažná časť pôvodných pozemkov, ak s tým oprávnená osoba súhlasí.

(3) Ak podľa osobitných predpisov došlo po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby k obmedzeniu užívania pozemku tým, že pozemok alebo jeho časť je určený na obranu štátu¹⁹⁾ alebo je určený na ťažbu nerastov²⁰⁾ alebo sa stal podľa osobitných predpisov²¹⁾ súčasťou lesného pôdneho fondu v národnom parku alebo je na území chráneného areálu, prírodnej rezervácie, prírodnej pamiatky, chráneného krajinného prvku, chráneného vtáčieho územia, navrhovaného územia európskeho významu alebo ich ochranného pásma s tretím alebo štvrtým stupňom ochrany alebo šľachtiteľskej plochy, je na vôľu oprávnenej osoby, či bude požadovať vydanie vlastníctva k pôvodnému pozemku, alebo

¹⁵⁾ Čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

§ 19 a 31 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon).

¹⁶⁾ § 52 až 58 vyhlášky č. 83/1976 Zb. o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu.

¹⁷⁾ § 23 zákona č. 61/1977 Zb. v znení neskorších predpisov.

¹⁸⁾ § 108 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.

¹⁹⁾ § 8 zákona č. 169/1949 Zb. o vojenských obvodoch.

²⁰⁾ § 6 a 7 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení zákona č. 498/1991 Zb..

²¹⁾ Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 5/1995 Z. z. o hospodárskej úprave lesov.

prevod iného pozemku vo vlastníctve štátu. Ak oprávnená osoba požiada o prevod iného pozemku, postupuje sa podľa odseku 2.

(4) Podľa odseku 3 sa postupuje aj v prípadoch, keď k obmedzeniu podľa osobitného predpisu²¹⁾ došlo po navrátení vlastníctva k pozemku podľa osobitného predpisu³⁾.

(5) Náhradný pozemok prípadne finančnú náhradu za pozemok, ku ktorému sa vlastníctvo nenavracia a za ktorý nebol poskytnutý náhradný pozemok poskytne Slovenský pozemkový fond. Finančná náhrada sa riadi bonitou pôdy a kultúrou pozemku v čase prechodu vlastníckeho práva na štát alebo inú právnickú osobu.

§ 7

Ak dôjde k súbehu práv oprávnených osôb podľa § 3 ods. 1, prislúcha právo na vydanie pôvodných pozemkov tej z nich, ktorá svoje vlastníctvo stratila v dôsledku jednostranného aktu štátu. Ak týmto spôsobom stratilo svoje vlastníctvo postupne viac oprávnených osôb, prislúcha toto právo tej z nich, ktorá vlastníctvo stratila skôr, ak sa nedohodnú inak. Ostatné oprávnené osoby majú v takom prípade právo na prevod pozemkov podľa § 6 ods. 2, prípadne na finančnú náhradu.

§ 8

(1) Oprávnená osoba, ktorá nadobudla vlastníctvo k pozemku podľa tohto zákona, vstupuje do práv a povinností doterajšieho prenajímateľa pozemku.

(2) Dane a poplatky súvisiace s prevodom pozemkov podľa tohto zákona sa nevyberajú.

(3) Pri presadzovaní práva podľa tohto zákona sú dotknuté orgány štátnej správy a právnické osoby, na ktoré prešlo vlastníctvo alebo užívacie právo, povinné poskytnúť tomu, kto tvrdí, že je oprávnenou osobou, pomoc najmä tým, že jej poskytujú výpisy z evidencie a kópie listín ako aj iné prostriedky, ktoré môžu prispieť na ohlasenie veci.

Čl. II

Zákon č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 131/1996 Z. z., zákona č. 80/1998, zákona č. 219/2000 Z. z., zákona č. 193/2001 Z. z. a zákona 419/2002 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. § 15 sa dopĺňa odsekmi 3 a 4, ktoré znejú:

„(3) Do jedného roka odo dňa nadobudnutia vlastníctva pozemkov štátom podľa odseku 1 a 2 prechádzajú tieto pozemky do vlastníctva tej obce v katastrálnom území ktorej sa nachádzajú, pokiaľ podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie^{31b)} nie sú určené na výstavbu objektov a infraštruktúry celospoločenského významu. Podkladom pre zápis do katastra nehnuteľností je delimitačný protokol obsahujúci označenie pozemkov podľa údajov katastra nehnuteľností, ktorý je uzatvorený medzi fondom a príslušnou obcou.

(4) Pozemky, na ktoré boli uplatnené nároky podľa osobitného predpisu^{31c)}, neprechádzajú do vlastníctva obce podľa odseku 3, kým o týchto nárokoch nebude právoplatne rozhodnuté.“.

Poznámky pod čiarou k odkazom 31b a 31c znie:

„^{31b)} § 20 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.

„^{31c)} Zákon č. .../2003 z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov .

Zákon č. 229/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.“.

2. Za § 16 sa vkladá nový § 16a, ktorý znie:

„§ 16a

Na nájom pôdy, ktorá prešla do vlastníctva obce podľa § 15 ods. 3 a 4 tohto zákona sa primerane vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu^{31c)}.“.

Čl. III

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2004.